

ACC. NR. 2312.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVLandskap SkåneUppteckngt av Emil WermanHärad: ByreAdress: Wenstorp HofSocken: Västra KarupBerättat av Paulus NilssonUppteckningsår: 1929Född år 1857 i Västra Karup

1.

(15 sidor)

Innehåll:Snapphane.Säger.

Storövning.

Brännvin be-
fordra arbete.Sengångare
ö prästen.Före kyrktag-
ning.

Före dopet.

Nykalvat no.
Må måran.Lytsteman
pötråcau sejut

Uppteckningen rör

Så en bondgård i Småryd, Västra Karup, kommit
en gång under Snapphanstiderna en höfs kvapp
kanar saud stego in i ryggstugan, där de kånklade
Sjy och krieg en stot massivt levd saud leqärde
franc mal. Bygdens lemdar, som orhälla vetskaf
daron, mottio på en bestaud plats saud tagade
darifrån i samled trupps två nåuuda bondgård, där de
Överrumpade Snapphanarna inne i stugan, lyfte
på en gång det tunga malbordet högs upp, saud kasta-
de det över dess med väldig kraft, och de ar dode, som inte
dödades därav, medgjordes till sista man.

Sjy endast på denna sida!

ACC. NR. 2312

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Måne Upptecknat av Emil Söderman
 Härad: Bjäre Adress: Svenstofs Hof
 Socken: Västra Karups Berättat av Paulus Nilsson
 Uppteckningsår: 1929 Född år 1849 i Västra Karups

2.

Avrättning

Uppteckningen rör

Anna på pent som på 1820-30 talet förekommo
 avrättningar inom Bjäre härad. På Lyngbyhed
 i närheten av Ranarp fanns en avrättningsplats
 och till varje avrättning, som förekom där kallades en man från varje gård inom häradet för att
 leda spetsgård, d. v. s. alla, som kallats dit
 uppeställdes i en flerdelad ring omkring och
 vollen bl. a. för att hindra den dödsdömdes från
 att fly. De som fördes inom spetsgården försedd
 med handklovar, som voro förutgående genom

Skriv endast på denna sida!

su strug, men väl i Romna rimm deucca kogos hanc
Klovanna av honom. Det berättas också av de que-
le, att syftet med spetsgården även var detta, att
åsynen av avrättningen skulle bli en varnande
exempel för alla dem, som säga deus aucta.
Men det förstås också, att somliga döds dömda
blevo stolta och övermodiga, att så många män-
niskor från hela landet blevo vittne till deras
mod, — och slutligen avskaffades krutet i den
spetsgård vid avrättningar.

Enne brottshugur, "Givon" och Grevstius
den sistnämnde en förfallen husemansson — hade
mördat en aldrig spar för att Romma åt deras
penningar, och de blevo dömda till avrättning.
Den ene av dess, "Givon" hade en älskarinna, som
var den behjälplig vid dödets utförande.

Skriv endast på denna sida!

Hon var förut bekant med de två gamla och knä-
Kade på senare kväll i deras hem såndt låto de,
att hon ville "läsa hus" över natten. Hustrun steg
upp och öppnade dörren för den förment "hus-
vill" - med en annan låg kvad i sängen med
en öga vid sidan - inbrottsljovar fanns det vä-
ligen gott om på den tiden. Genom sin list hade
"Hivens" älskarinna emellertid endast velat
bereda inträdet åt de båda mördarna, som också
omedelbart kommo in i stugan, där de utförde sin
mörka gärning, såndt stul de mördades pengar.
- Detta då utgjordes strax vid Hjärnarps kyrka.
Första dag gingo de båda brottslingarna på en
närbelägen gård och upplade en gårdsgård. Tens
man och fjärdingsman uppträdde då helt oför-
modat uppå de misstänkta männen

1.
Som ännu voro något blodiga efter den föregående
dagens ogärning. Länsmanen frågade dem
då skarpt: "Varför ä' ni så blodiga?" De svarade
då: "Vi ha' stulit oss av kornen." Skarpt miss-
skänkta för mordet levo de omedelbart
håklade, och inom kort följde rannsaking och dom.
De acklagades, som inte förmådde försvara sig
levo donda till avrättning på ovanstående av-
rättningsplats. Då Gevelius förde fram till
och avollen var han mycket ängslig. Efter honom
kom "Skivan", som själv steg fram till stupsstocken,
sagde om ögonen för sig samt läste slutligen en
psalmsvers: Meina Kläder Klädes av - Meina
Synd, o Gud, bejav - I Kristi sidosar - Så skall
min Skropelighet - Bli vård i härlighet - När
jag av jord uppstår. - Därefter lögde han sitt
huvud ner på stupsstocken, och på fört heilan,

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5.

2312

Ändade hans brotliga levnad. — En fruktig
syn vid dylika tillfällen var äfven gamla "Klo-
Ragumors" skynna fram till stupstokken
för att erhålla något blod från den avrättade,
vilket sedan användes vid botandet av
vissa sjukdomar.

Den siste dödsdömda brottsling, som avrättades
på Lingsby avrättningssplats, var en man, som
 kallades Paloda Kroon från Sogdarp. Hans
hustru hade dödt och efterlämnat tre unga barn.
Emneertid kom han efter någon tid att hålla sig
till en släk och starklig Kvinna. Ett intimt förhål-
lande uppstod mellan dessa två, och på blev det
tal om äktenskap, men då förklarade den släka
Kvinnan, att hon inte ville gifta sig med honom
om han inte först ville röja sina barn ut vägen,
och man sedan låt skulldigen följa sig till detta

hemiska brott. Han berände karus till döds fram-
för en starkt upphettad spisar, så att lyktades till
en tid dölja sitt brott. Barmen blevo berövade,
men snart uppstodo misstankar att uti ant-
skod rådd till. De blevo uppstagna ur graven,
och vid företagen undersökning kom faderns
brottliga gärning i dagen, och även han blev
dömd till avrättning på Tyngby avrättnings-
plats. —

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7

2312

ACC. NR.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8.2312

Landskap: Skåne Upptecknat av Emil Toderman
 Härad: Pjärs Adress Svenstorp Skof
 Socken: Västra Karup Berättat av Paulus Nilsson
 Uppteckningsår: 1928 Född år 1850 i Västra Karup

Uppteckningen rör

En stormig novemberdag på 1870-talet strandade
 under rådaude dimma en Kollastad engelsk ångare
 vid Kullbäckstorpas strand (Gefvris) på en klippa,
 kallad "Kullbäckstorpas benen", såväl blev vrak.
 Något senare hölls auktion på vraket jämte laster,
 som också inköptes av ett bolag. Tarsikt att lossa lasterna
 lät bolaget bygga en präm högt uppe på land vid
 "Hjorta Pers" gård något öster om Gefvris kyrka. Då präm-
 men var färdigbyggd skulle man på pallar föra
 den ned till strandningsplatsen. Detta blev ett
 drygt och hållmotsprovaende arbete, som krävde

Hur bränn-
 rivet be-
 främjar
 arbete.

4. uppmuntran. De berättas också, hur som
beredningsinstanserna stände på Brämningskaffe
en skytte vidan för präman, med Skrederritton,
med en förklaring till de arbetande, en när de nåd
de ^{präm} präman till dem, skulle de få plocka på dess
innehåll. Innehåll i Kaffet var lockande, och
kaffet för uppmuntran lyckades. Man fortsatte
vidan för andra för samma sak, tills man nåd
de stranden och fick björnsallpräman.
När därefter inträffade en allertid storm, och
präman slops särdes.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

9

2312

ACC. NR.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av Emil Göderman
 Härad: Bjäre Adress: Irenstorp, Hoof
 Socken: Västra Karup Berättat av Paulus Nilsson
 Uppteckningsår: 1929^{2/1} Född år 1850 i Västra Karup

10.

2312

Uppteckningen rör

I en gård i Lilla-Bastad (Bjäre h.) levde en gång
 en gammal man, vilken ägde en dotter, som var
 mycket hård och elsk mal sin far. De berättas
 bl. a., att hon kastade levande till honom i pl. f. att
 lejuda honom det. Gubben, som var kall, dog och
 var begravd. Begravningsdagens afton
 sågo emellertid begravning gästerna i Skym-
 ningen se gräkladd, kallade man komma gå-
 ende över gårdsplanen — och vad värre var,
 man igentände i honom den föde och upps
 begravde. Någon tid efter begravningen

Genoingore
som manag
bort av präst.

lärjade det där till bli' aroligt ute i ladugården,
där höknippen av osynliga händer om kväl-
larna kastades ner från "rännan". Men inte
mycket därmed, och aftnarna såg man en par stora
ögon från ryggstugans övre dörrpost stjär-
ka ner på husföcket. Då detta allt till sist
blev otidligt, sådde man leud efter två präster,
som skulle söka besvärja "varslet". I skym-
ningen begäro de sig in i ladugården, och det
dröjde inte länge, förrän det som vanligt börja-
de bli' aroligt därinne, och höleuntar kastades
äter ner från "rännan". Den ene av prästerna
blev på besvärnad därav, och han gick ut på går-
den med leibeln under armen, och så den and-
re, som var modigare, stannade kvar därinne.
Efter en halvtimme kom även den ut på gården,
men han ville aldrig, vare sig då eller senare,
tala om. hvad han sett och upplevat inne

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

//.

2312

I.
i ladugården - men att det varit något hemskt
där om var man övertygad. Prästen synes
emellertid ha lyckats besvärja det onda,
ty efter den dagen, berättas det, blev det
lugnt på gården.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

12.

2312

ACC. NR.

Landskap: Skåne

Upptecknat av

Emil GormanHärad: Bjäre

Adress

Svensborgs HofSocken: Västra Karups

Berättat av

Paulus NilssonUppteckningsår: 1929

Född år

1849 i Västra KarupsLUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

13.

2312

Uppteckningen rör

Skarven borde inte "ligga när" sin hustru före hennes "Kyrtagning", ty då skulle han komma att "gå igen" efter döden.

Före kyrk-
tagningen

Om en Skarven blev döpt, skulle man på samma gång varje natt i det rum, där barnet låg, ställa det blott "Krisnat", ty ejest kunde barnet bli "levtbygd" - stundom av troll, så att man kunde få en trollunge i st. f. det egna barnet.

Före dopet

ACC. NR.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av Emil Görman
 Härad: Pjäre Adress Svenstorp Koop
 Socken: Västra Karup Berättat av Paulus Nilsson
 Uppteckningsår: 1929 1/2 Född år 1849 i Västra Karup

14.

2312

Uppteckningen rör

När en Rökade Kalvat och man första gången
 läroften ledde hinnen ut ur ladugården, skulle
 man först lägga en stället omedelbart utan
 för ladugårdsdörren, på att inte någon skulle
 kunna tjuvnjötka den och djest göra något
 out vid hinnen. — Man tänkte därvid även för
 trollsom.

Nykalvad
ko.

Man kunde hänga en död skata bakom
 och över varje häst inne i stallet för att därmed
 skydda mot maran.

Mot maran

ACC. NR. 2312LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVLandskap: Skåne

Upptecknat av

Emil J. SödermanHärad: Pjärr

Adress

Tvenstads köpSocken: Västra Karup

Berättat av

Louise NilssonUppteckningsår: 1929

Född år

1849 i Västra Karup

15.

2312

Uppteckningen rör

Det hände en gång, att en bonde varit kända till Engelsholm och varit stadd på hemvägen. När han stod på kvällen stalle färdas över en bro, som ledde över en flod, märkte han till sin häpnad, huru som hjulen pullade i en pullade kast längs och hästarnas berörda sig, men även färdan gick för sig i kastlängd, på att man en, som ej kunde förstå orsaken därtill, ej kom vidare framåt. Efter en stund gick han emellertid ut på en flod fram på en kast och så en "lykteman", som på en gång försvann ur hans åsyn. Strax därefter kunde man en gå vidare och kom lyckligt hem. — Förstags- och söndags barn kunde de "gå ut", som inte andra

Skriv endast på denna sida! barn kunde de.

Lykteman
gick ut
bakåt.